

Пітер Брофі, Шела Фішер

Гібридна бібліотека*

Розглянуто концепції «гібридних бібліотек» та «згустків», які виникли завдяки британській програмі електронних бібліотек, поєднуючи їх з іншою роботою в сфері цифрових та електронних бібліотек. На розсуд бібліотечного загалу висувуються деякі головні питання, які ще потребують вирішення; вносяться пропозиції стосовно ключових галузей дослідницької та операційної практики, котрі необхідно об'єднати для реального втілення таких концепцій.

1. Вступ

У 1993 р. Ради з питань фінансування вищої освіти у Великій Британії опублікували конструктивний звіт про майбутні потреби та розвиток її академічних бібліотек. Звіт Фолетта, названий так на честь голови Комітету, який відповідав за його підготовку, став результатом масштабного дослідження проблем розвитку бібліотечного сервісу в сучасному швидкоплинному світі, коли стрімко зростає число студентів, витрати бібліотек постійно збільшуються, а інформаційні технології (ІТ) здійснюють досі не бачені прориви. Перший з цих факторів, по суті, перетворення вищої освіти у Великій Британії з елітарної на масову, став одним із найпотужніших політичних стимулів для організації Комітету.

Відданість справі дослідження та використання можливостей, які виникли завдяки розвитку ІТ, можуть виявитися найголовнішими чинниками у цій справі.

Наслідки прийняття звіту Фолетта фінансовими радами були неоднозначними. Це в результаті спричинило виділення суттєвих коштів на спорудження нових бібліотек, підштовхнуло висуну-

ти вимоги до закладів з метою розвитку їх інформаційних стратегій (власне, вони не були стратегіями ІТ), що стало початком процесу перегляду кооперативних домовленостей про забезпечення доступу до дослідницьких зібрань, а зовсім недавно вилось у програму науково-технічних бібліотек (Research Support Libraries). Рекомендації звіту щодо ІТ було направлено в робочу групу Фолетта з питань інформаційних технологій (РФІТ). У свою чергу, РФІТ розпочала програму електронних бібліотек (ПЕБ).

2. Гібридні бібліотеки та згустки

Концепція «гібридних бібліотек» та «згустків» виникла під час третьої та кінцевої фаз ПЕБ. «Гібридну бібліотеку», підкреслює Русбрідж, було вигадано, щоб об'єднати в контексті робочої бібліотеки цілий спектр технологій з різних джерел, а також, щоб розпочати дослідження та апробації інтегрованих систем і послуг у друкованому і в електронному середовищах. Вона повинна об'єднувати в собі доступ до всіх видів ресурсів із застосуванням різних технологій у галузі цифрової бібліотечної справи та різних засобів передачі інформації.

Отже, у концепції визнається, що і «традиційний» (тобто на основі друкованих матеріалів), і електронний сервіс мають свої негативні сторони. Наприклад:

У традиційній моделі

- ◆ Кожна одиниця зберігання (книга, журнальний випуск або підшивка) мають використовуватися серійно (разово і тільки одним користувачем).
- ◆ Бібліотеки можуть збирати лише обмежений запас усіх одиниць зберігання, які становлять інтерес для читачів.
- ◆ Процес публікації з його тривалими періодами проходження матеріалу за ланцюгом —

© Брофі П., Київ, 2001

© Фішер Ш., Київ, 2001

* Стаття перекладена і опублікована українською мовою з люб'язного дозволу видавництва «Taylor Graham Publishing» («Тейлор Грем Паблішінг»). Вперше з'явилась у журналі «The New Review of Information and Library Research» («Новий огляд досліджень у галузі бібліотечно-інформаційної справи»). Адреса веб-сайту видавництва: www.taylorgraham.com

автор, видавець, друкарня, розповсюдженець та бібліотека – означає, що матеріал втрачає актуальність, поки надходить до бібліотечного зібрання.

- ◆ Вартість зберігання малозастосовуваних матеріалів є досить високою, оскільки головну роль відіграють витрати на персонал та площі.
- ◆ Значні кошти йдуть на роботу із фізичними об'єктами (перестановка полиць, їх прибирання).
- ◆ Зношуються матеріали підвищеного попиту, наприклад, підручники.

В електронній моделі

- ◆ Якість джерел часто непевна або й невідома.
- ◆ Пошук є важким, коли йдеться про деталізування матеріалів, бо комп'ютерні екрани повністю орієнтовані на друкований формат.
- ◆ Економічна модель невизначена, що спричинює значні обмеження в доступі до цінних матеріалів, коли постачальники бажають застрахуватися від того, щоб копії не проникли в сферу загального використання.
- ◆ Не досягнуто згоди стосовно збереження матеріалів і немає жодних інструкцій щодо виділення обов'язкових примірників (legal deposit).
- ◆ Бібліотеки недостатньо стимулюють соціальну взаємодію, оскільки «групове» навчання із застосуванням технології досі виглядає штучним, обмеженим та малопривабливим.

Мабуть, безперечні переваги електронної та цифрової моделі забезпечать їй домінуючу позицію в найближчому майбутньому. І не лише тому, що традиційна модель, яка, в основному, базується на друкованих матеріалах, має свої переваги, а через те, що зараз робляться великі інвестиції у «функціональні системи» (legacy systems) – зміст та інфраструктуру, включаючи системи для публікації змісту створених протягом багатьох років у традиційних формах, котрі зберігають своє величезне значення.

Отже, для більшої частини користувачів будуть і далі пропонуватися поєднання форматів завдяки поєднанню систем подачі. Керівники бібліотек стоять перед важливим завданням – створити інтегровані служби, які забезпечать «безперебійне» надання послуг користувачам. Вони мають отримати доступ до сервісу завдяки інтерфейсам, котрі забезпечують сумісні функції (щоб користувачу, скажімо, не потрібно було щоразу коригувати свою стратегію пошуків та синтаксис, коли він працює з іншим джерелом). Однак гібридна бібліотека не повинна бути гомогенною, а змушена підлаштовувати свій сервіс до потреб і прав кожного користувача: наприклад, «запам'ятову-

вати» попередні стратегії пошуку шляхом збереження деталей тієї групи користувачів, до якої належить дана особа, та «обізнаністю» із бажанням користувача платити за додаткові послуги.

Ідея доповнення з'являється тоді, коли бібліотеку розглядають у ширшому контексті. Він може бути географічним – приміром, міська зона; базуватися на тематичному відборі, скажімо, медицина або музика; виходити зі спільності інтересів (у випадку основних академічних бібліотек у Консорціумі науково-технічних бібліотек (КНТБ)). Для конкретного користувача ці групи слід представляти у вигляді єдиного ресурсу – вони з'єднані у згусток, що буде представлений через послідовний інтерфейс (для більшості цілей користувачеві навіть не потрібно знати про існування різних бібліотек). Тому, наприклад, «музичний згусток» можна представити як єдиний ресурс, доступний для користувачів усіх його складових бібліотек. Звичайно, для деяких послуг потрібно знати бібліотеку (коли користувач вирішує піти й звернутися до фізичного матеріалу та ін.). Управління згустком складне, оскільки ґрунтується на кооперативних угодах між бібліотеками, які мають різні ресурси, різну клієнтурну базу й різні завдання.

Концепції гібридної бібліотеки та згустків разом представляють модель розвитку бібліотеки в реальному світі гетерогенного змісту і послуг. Вони стали предметом зацікавленості в навчальному секторі Великої Британії. Він має тенденцію поширюватися також і серед інших секторів. Схожі тенденції помітні повсюди, зокрема, це стосується Ініціативи цифрових бібліотек (США), Австралійської цифрової бібліотеки, програми Європейської комісії «Телематика у бібліотеках», котрі мають схожі характеристики.

Неможливо за один день створити гібридні бібліотеки та згустки. Існує цілий ряд серйозних науково-дослідницьких питань, які необхідно вирішити. Найважливіші із них.

3. Основні питання розвитку гібридних бібліотек та згустків

3.1. Опис ресурсів

Проблеми опису ресурсів є численними й складними. Згустки та гібридні бібліотеки мають на меті забезпечити безперебійний доступ не лише до великої кількості бібліотечних каталогів, а й інших ресурсів. На рівні одиниць зберігання непослідовність у методах каталогізації між установами викликає труднощі в роботі каталогів перехресного пошуку, наприклад MARC та не-MARC, каталогізації першого та другого рівнів (AACR2). Ще більше проблем тоді, коли бібліотечні системи, чий каталоги переглядаються, зроблені

різними виробниками або не відповідають протоколу Z39.50.

На рівні зібрань основним питанням є забезпечення путівника по інформації, що міститься у кожній БД, та прав доступу до неї. Без опису зібрання (тобто наявності даних до початку пошуку про потрібні та доступні зібрання) користувачі можуть спробувати одночасно отримати доступ та проводити перехресний пошук у всіх базах даних (каталогів). Через це постає питання розширюваності з очевидним переваженням систем, каталогів та мереж, коли користувач намагається проводити пошук у 200 чи більше системах. Автоматизований чи ручний опис зібрань допоможе при виборі каталогів, в яких потрібно проводити пошук.

Види ресурсів та зібрань: каталоги бібліотечних музеїв і архівів, Інтернет-каталоги (напр., Yahoo!), предметні портали (SOCIG, OMNI, EEVL), алфавітні покажчики у Всесвітній павутині (Alta Vista), бібліотечні та музейні зібрання, архіви, зібрання подій, тестів, зображень, звуків, набору даних, програмного забезпечення, CD-ROMів. Існує спільна домовленість про вирішення головного питання, яке стосується стандартизації метаданих з метою описання ресурсів, багато уваги приділяється набору метаданих «Дублінське ядро» (Dublin Core). ДЯ – це набір складових частин метаданих, призначений для спрощення пошуку електронних ресурсів. Спочатку він розроблявся для описання веб-ресурсів, але згодом на нього звернули увагу громади формальних ресурсів (formal description resources communities), включаючи бібліотеки, музеї, архіви, урядові відомства та комерційні організації. Хоча дана ініціатива називається простою і передбачена для використання організаціями, які не ведуть каталогізацію даних, а також спеціалістами з опису ресурсів, чимало питань можна вирішити завдяки затвердженню стандартного формату опису для одиниць зберігання і цілих зібрань.

Існує багато видів метаданих (MARC, ДЯ, GILS, ROADS, WASRV, ISAD(G)), котрі забезпечують різні види інформації про ресурс (описова, аналітична, стосовно формату, місця, прав доступу, походження і т. ін.). Метадані можуть бути частиною ресурсу, який вони описують (приміром, веб-сторінка) або не мати жодного внутрішнього зв'язку (наприклад, документ у архіві). Також є різні види користувачів, різні вимоги та різні постачальники ресурсів. Спостерігається напруженість у використанні метаданих між функціональністю та простотою, розтяжністю (extensibility) і здатністю взаємодіяти (interoperability). Ці та інші фактори стосуються точки зору, висловленої в проекті «DESIRE». У ньому стверджується, що існує «зовсім незначна ймовірність використання

монолітного формату метаданих». Різні спільноти, задіяні у процесі опису ресурсів, виробили спеціалізовані структури, які дозволяють створювати багаті записи для задоволення потреб окремої галузі знань. Вони вбудовуються в системи. Навряд чи один формат зможе відповідати різним вимогам.

Що стосується проектів третьої фази ПЕБ, то «CAIRNS» та «Музика онлайн» розробляють опис зібрань, беручи за основу «Conspectus»; «Агога» використовує набір атрибутів опису зібрань, розроблений британською робочою групою, очолюваною «UKOLN», «M25» і «RIDING». Проекти згустків повинні забезпечити сумісність будь-яких служб опису зібрань, розроблюваних ними.

Різноманітність метаданих у Всесвітній павутині потребує створення інфраструктури, яка підтримуватиме існування комплементарних, самостійних пакетів метаданих. Потреба у сумісності між їх різними наборами є розумним поясненням розробок у галузі «контейнерної архітектури» (наприклад, «Warwick Framework», «Структура опису ресурсів» (COP)).

У березні 1999 р. консорціум виробників програмного забезпечення для Всесвітньої павутини (W3C) як рекомендаційний документ видав детальне викладення моделі та синтаксису COP, яке являє собою міжгалузеву та експертну угоду з цілого ряду функцій для використання і створення метаданих у Всесвітній павутині. З рекомендаційного документа W3C випливає, що детальний опис є стабільним, сприяє взаємодії у їх середовищі, був розглянутий радою членів W3C, яка схвалила його прийняття. COP стосується структури, тобто домовленості з кодування (формальних) стверджень про ресурс, де використовується семантика «Дублінського ядра». XML забезпечує синтаксис кодування стверджень у COP.

3.2. Розпізнавання, отримання дозволу й оплата

Розпізнавання, за словами Лінча, - це визначення особи користувача в межах даного контексту. Отримання дозволу (процес, що його супроводжує) контролює рівні дозволеного доступу до ресурсів для цього користувача. Пінфілд вважає розпізнавання й отримання дозволу основними моментами, оскільки система повинна зберігати інформацію про користувачів і їхні особисті вподобання, деталі та ресурси, до яких вони мають право доступу завдяки членству в певній спільноті. Ключові питання, що потребують вирішення, стосуються визначення «користувача», розповсюдження ідентифікаційних даних та паролів для доступу до індивідуальних служб, адміністративної відповідальності за управління процесом роз-

пізнання, доступу до платного сервісу й потреби в структурі стандартів розпізнавання.

Визначення «користувача» видається проблематичним. Деякі категорії читачів у бібліотеках уже порушують проблему надання доступу для певних груп (наприклад, зовнішні користувачі можуть не мати можливості користуватися theses та CD-ROMами). Впровадження диференційованих прав доступу для різних класів читачів в електронному мережевому середовищі може бути просто непрактичним. Користувачі, які роблять спроби отримати доступ до свого закладу з домашнього комп'ютера, вже зараз зустрічаються зі значними перешкодами, пов'язаними з розпізнаванням, а в середовищі з численними згустками проблема стає набагато складнішою.

Відкрита мережа Інтернет працює, в основному, без централізованого розпізнавання. Труднощі виникають тоді, коли користувачі намагаються переміщуватися між ресурсами, які мають різні обмеження у доступі. Часте використання ідентифікаційного коду/пароля користувача стає нестійким (складним для адміністрування, існує можливість втрати, викрадання, передачі), і система IP-фільтрації не розпізнає індивідуума, а також не відсікає небажаних користувачів.

Важливим елементом забезпечення безперервного інформаційного середовища для споживачів є раціоналізація процедур розпізнавання. «ATHENS» пропонує систему для створення і управління обліковими записами для них, але досі використовує модель централізованого управління. Із розвитком «органів сертифікації» виникає й нова модель. Це організації, які видають «цифрові сертифікати» із застосуванням технології кодування для забезпечення електронного встановлення особи власника сертифіката.

Коли користувачу треба отримати доступ до платного сервісу, виникають нові труднощі. Проблема стосується не тільки процесу розпізнавання і того, хто платитиме за доступ та доставку документів, а й способу здійснення платежу електронним методом: чи на рахунок установи (наприклад, за міжбібліотечного обміну літературою), чи зовнішнім постачальникам інформації (у разі термінових запитів).

Деякі проекти електронної бібліотеки вигадують суміш «ATHENS» та процедур внутрішнього розпізнавання і отримання дозволу, які б відповідали вимогам конкретної установи та дозволяли об'єднувати дані розпізнавання, потрібні для роботи мережі з даними MIS, що можуть містити інформацію про статус користувача, його адресу і т. п. Зрозуміло, існує потреба у структурі стандартів розпізнавання.

3.3. Здатність до взаємодії (взаємодія) та стандарти

Interoperability Focus програми «UKOLN» було створено, аби допомогти службам вирішити це питання. Внесено пропозицію розглядати дане питання з п'яти окремих точок зору:

- ✓ *Технічна взаємодія* стосується стандартів, необхідних для взаємодії систем і зберігання, переміщення та спілкування об'єктів.
- ✓ *Семантична взаємодія* має відношення до стандартизації способів використання термінів для опису об'єктів і концепцій. Приміром, використання тезаурусу може сприяти взаємодії на семантичному рівні.
- ✓ *Політична/людська взаємодія* стосується впровадження контролю над ресурсами, наприклад, рішення чи робити їх доступними, а також здатності персоналу справлятися зі складними системами, кожна з яких має різні проблеми, на той випадок, коли кінцевий продукт необхідно представити у вигляді інтегрованого сервісу.
- ✓ *Взаємодія між спільнотами* спрямована на полегшення обміну інформаційними об'єктами й зібраннями між різними спільнотами. А, наприклад, програма Європейської Комісії «П'ята структура» спрямована на стимулювання обміну між бібліотеками, музеями, мистецькими галереями та іншими «пам'ятними закладами».
- ✓ *Міжнародна взаємодія* включає питання на зразок мови й культури.

Протокол Z39.50 дозволяє користувачам проводити одночасний пошук у великій кількості БД. Його основна функція – забезпечувати специфікацією постачальників бібліотечних систем з тим, щоб кінцеві продукти могли взаємодіяти між собою. Однак Z39.50 є великим стандартом і впровадження його у бібліотечну систему не обов'язково означає повну підтримку системою цього стандарту. Існує і ряд профілів Z39.50. Профіль обмежує вибір базових стандартних опцій до необхідної кількості для того, щоб максимізувати ймовірність взаємодії, проте він також може виділяти вимоги, набагато специфічніші, ніж ті, які знаходяться у базовому стандарті. Отже, різні реалізації бібліотечної системи, що включають у себе бібліотечний каталог і «OPAC», можуть мати лише невеликий набір спільних атрибутів. Під час перехресного пошуку в значній кількості гетерогенних сервісів кількість атрибутів, котрі підтримуються всіма цільовими об'єктами, була дуже мала (проект ЕС під назвою «ONE» виявив лише один бібліографічний атрибут, спільний для всіх учасників проекту).

Через відмінності у роботі систем різних установ та служб необхідно прийняти рішення, чи

дозволяти обмежений пошук на більшості сайтів згустку, чи пропонувати повний набір пошукових атрибутів для меншого їх числа.

У програмі електронної бібліотеки «MODELS» розглядалося питання відповідності профілів, однак було б нереально очікувати, що всі постачальники послуг слідуватимуть запропонованому профілю «MODELS» для певного ряду послуг. Ініціатива з розробки міжнародного профілю значно вплине на майбутнє управління гібридною бібліотекою.

Z39.50 набирає критичної маси у бібліотеках (та деяких музеях і державних інформаційних службах). Для ефективної маршрутизації запитів необхідно, щоб для бібліотечних каталогів існувала певна форма опису зібрань. У цій статті розглянуто труднощі, пов'язані з форматами опису зібрань.

Якщо ми хочемо досягти безперебійної інтеграції між службами, потрібно впроваджувати різні технології та процеси, котрі допоможуть «склеїти» ці служби. Всесвітня павутина, значною мірою, є рівнем представлення, тому для забезпечення безперебійного надання послуг необхідно багато попрацювати, аби поліпшити взаємодію між системами на нижчих рівнях.

Мережу виявлення ресурсів (МВР) засновано Об'єднаним комітетом інформаційних систем (ОКІН). Вона фінансувалася протягом трьох років з метою визначення і опису високоякісних ресурсів Інтернет, а також відкриття онлайн свого доступу до описів і прихованих ресурсів. Планується, що МВР розвиватиметься як розподільча організація, до складу якої входитимуть Центр мережі виявлення ресурсів (ЦМВР) та велика кількість розподілених провайдерів, що діють у міжнародному масштабі відповідно до спільних стандартів і політики. ЦМВР виконуватиме роль центру управління для постачальників змісту та іншого сервісу, які будуть засновані чи обслуговуватимуться коштом ОКІН. Він спрямовуватиме розробки систем виявлення ресурсів і координуватиме розвиток спільної взаємодії і стратегії доступу, одночасно роблячи внесок у міжнародну справу стандартизації і моделей сервісу, безперебійного й інтегрованого представлення змісту.

3.4. Розширюваність та sustainability

Термін «розширюваність» стосується здатності впроваджувати рішення у масштабі всього сервісу або сфери вищої освіти чи, можливо, у масштабі всього спектра бібліотечного та інформаційного сервісу. Багато «проектів», які добре працюють з невеликою кількістю користувачів, не здатні «розширюватися» через те, що програмне забезпечення не може підтримувати більшу кількість користувачів, або ж через надто високі операційні

та адміністративні накладні витрати. Наприклад, проект, розроблений під певний тип обладнання, яке є в користувачів (скажімо, певний тип звукової карти), не може поширюватися на всю сферу вищої освіти, хоча реально в межах одного закладу, аж поки користувачі не побажають отримати доступ із дому. Найчастіше потрібні значні зусилля для підтримки сервісу, який обмежує розширення цього проекту. Досвід доводить, що неспроможність до розширення є однією з головних причин невдалого втілення експериментів з електронними бібліотеками у реальне життя.

Sustainability — здатність сервісу функціонувати протягом тривалого періоду. Чи зможе проект спершу працювати як сервіс, а потім «рости» разом із потребами користувачів? У першому випадку наголос робиться на тому, що він, незважаючи на необхідність докласти додаткові зусилля для запуску сервісу, пізніше ще вимагатиме мінімальних накладних витрат та обслуговування як стандартний сервіс, пропонуваній даною бібліотекою. В другому випадку йдеться про те, що з плином часу середовище і технології будуть розвиватися та змінюватися, тому новий сервіс повинен рости й оперувати разом з ними. Приклад проблеми sustainability — програмне забезпечення, розроблене винятково під Windows 3.1, яке потребуватиме тотальної переробки для функціонування в середовищі Windows 98 або NT.

Концепції розширюваності та Sustainability пов'язані між собою. Тому, наприклад, якщо на початку розробки проекту уважно аналізувати існуючу технологічну базу вищої освіти та її можливий розвиток, це стане запорукою того, що даний проект тяжітиме до розширення і буде Sustainable (стабільним). Використання системи розпізнавання «ATHENS» — один з вдалих прикладів. Уже зараз вона вельми популярна, і тому розширення не призведе до виникнення проблем із розпізнаванням. Хоча через певний проміжок часу відбудеться заміна «ATHENS», будь-яка наступна система повинна буде враховувати «імідж» свого попередника і пропонувати певний рівень сумісності. Отже, проекти, якими послуговуються для розпізнавання «ATHENS», ефективно розв'язали для себе проблему розширення (коли йдеться про розпізнавання) і перенесли проблему sustainability (стабільності) у відання ОКІН, а це доволі непогана стратегія для цієї галузі!

3.5. Доступність

Хоча це питання не привертає до себе великої уваги у Великій Британії, існує проблема невідповідності між стрімким розвитком електронних інформаційних продуктів і здатністю користувачів (зокрема тих, хто має певні фізичні вади) отримати доступ до їх змісту. Це не просто якась

дрібна проблема. Підраховано, що близько 2% населення країни мають серйозні вади зору. Набагато більше людей мають проблеми зі слухом або опорно-руховим апаратом чи страждають на дислексію. Постійне нарощування мультимедійного наповнення більшої частини цифрового змісту, а також використання аудіовізуальних засобів передачі інформації (замість виконання декоративних функцій) робить недоступним значні обсяги змісту та велику кількість інтерфейсів.

На міжнародному рівні консорціум виробників програмного забезпечення для Всесвітньої павутини (W3C) проводить вельми активну ініціативу «Доступ до Всесвітньої павутини», яка надає консультації щодо створення змісту, доступного через неї. Недавній звіт, представлений Центром досліджень управління бібліотеками та інформацією (CERLIM) при Манчестерському університеті, містив пропозиції для розробки семантичного загальнобританського підходу, аби забезпечити доступність усіх бібліотечних служб.

4. Нові моделі бібліотеки

Робота ПЕБ у напрямі створення гібридних бібліотек може виглядати практичною спробою визначення нових моделей бібліотек для нової інформаційної ери. Зрозуміло, «холдингова» модель, яка домінувала протягом багатьох років в освітньому секторі, більше не відповідає сучасним потребам. «Системна» модель, що давала змогу розглядати бібліотеки у процесі роботи, продовжує працювати як операційний, управлінський

засіб, однак вона не може окреслити їх роль на ширшій інформаційній арені. Якщо розглядати події з точки зору «смерті бібліотек», тоді важко визначити їхню функцію, аніж щось більше за прості механічні засоби доставки інформації. Необхідна нова модель.

Найперспективніший підхід — концепція бібліотеки як «досвідченого посередника» між майже безмежним поширенням потенційно існуючої інформації та окремим користувачем, який намагається скористатися цим поширенням і перетворити цю інформацію в особисті чи корпоративні знання. Розробка даної концепції виходить поза межі компетенції даної статті, однак зацікавлені читачі можуть звернутися до праць Оуена та Вірча, Лагози, Філдінга й Демпсі, Рассела і Мюррея, а також ознайомитися з поточними роботами CERLIM.

5. Висновки

Концепція гібридної бібліотеки та згустків є серйозною спробою дослідити й розвинути реальні бібліотеки майбутнього, які працюватимуть у глобальному інформаційному середовищі, не втрачаючи своїх коренів і багатства, різноманітності, цінностей та неповторності традиційної бібліотеки. Час покаже, наскільки придатними є ці нові моделі, а з приходом ХХІ ст. вони, здається, є найперспективнішим шляхом розвитку бібліотек, які забезпечуватимуть потреби своїх користувачів і відіграватимуть важливу роль в інформаційній ері.

Коротко про Британську бібліотеку

Зібрання Британської бібліотеки складаються з:

- 16 млн книжок та періодичних видань
- 660 тис. найменувань газет
- 295 тис. рукописів
- 260 тис. документів Управління у справах Індії
- 8 млн поштових марок
- 4 млн карт
- 1,4 млн нотних партитур
- 1,1 млн звукових дисків
- 184 тис. звукових стрічок
- 205 тис. фотографій

Колекцію розміщено на 360 милях полиць (267 у Лондоні та 97 у Йоркширі)

- Штатний персонал — 2 393 осіб
- Кількість відвідувань читачами — 407 тис. щорічно
- 4,2 млн матеріалів було використано у читальних залах
- Спеціалістами інформаційної служби Бібліотеки було отримано 638 тис. інформаційних запитів
- Через Центр доставки документів надано 4,3 млн документів
- Веб-сайт бібліотеки відвідували 9,4 млн разів

Офіційна інформація з веб-сайту
Британської бібліотеки (www.bl.uk).